De mica en mica

Projecte de virtualització de materials de català C1 i C2

Aina Monferrer-Palmer
Universitat de València

L'objectiu d'aquest article és presentar un projecte didàctic multimodal centrat en la preparació autònoma de proves de català C1 i C2: *De mica en mica*. El que va començar com a recopilació de recursos en el web d'una docent i investigadora en didàctica de les llengües, s'ha convertit en un canal de YouTube amb més de 12.000 subscriptors i 200 vídeos i escaig, un lloc web amb materials amb vora un milió i mig de visites totals, un compte d'Instagram i set llibres de text.

PARAULES CLAU
- AUTOAPRENENTATGE
- PROVES
- MATERIALS
- CATALÀ, C1 I C2

ELS INICIS DE *DE MICA EN MICA*

El projecte d'autopreparació de proves C1 i C2 de català anomenat *De mica en mica* naix a partir de la participació dels professors Joan Monferrer i Aina Monferrer en la coordinació, la docència i l'elaboració dels materials de valencià nivell C1 per al Pla Integral d'Aprenentatge de Llengües per al Professorat (PIALP), programa en línia del Servei d'Idiomes i Programes Europeus (SIPE) de la Generalitat Valenciana, que, des del curs 2022-2023, s'ha consolidat com a part de l'EOI Virtual Valenciana.

De 2017 a 2020, aquests dos professors d'EOI elaboraren els materials didàctics dels cursos en línia de l'esmentat programa pilot gratuït per a docents en actiu que necessitaven acreditar el nivell C1 de llengua pròpia per a treballar en el sistema públic valencià segons la Llei 4/2018 de Plurilingüisme. A més, els dos autors esmentats són també els creadors dels materials didàctics dels cursos de valencià de l'EOI Virtual Valenciana, en què, des del curs 2022-2023, s'imparteixen B2, C1, 1C2 i 2C2.

NIVELLS C: PER QUÈ MATERIALS UNIFICATS?

Partint tant de l'experiència docent com del coneixement dels documents europeus que regulen l'avaluació de llengües (*Marc europeu comú de referència per a les llengües* MECR i RD 1/2019), com també de l'experiència com a examinadors, correctors i dissenyadors de currículums i de proves, pensem que realment es poden crear materials conjunts de C1 i C2, per la coincidència dels enunciats i dels temes susceptibles d'aparèixer en l'examen.

A més, totes les parts de l'examen tenen les mateixes característiques, tant per a C1 com per a C2, i són similars en els tres tipus de proves de certificació oficials valencianes (EOI, JQCV i Cieacova), només amb petites diferències pel que fa al temps d'execució de la prova i al format de les tasques. Llavors, la diferència entre l'avaluació de C1 i de C2 rau en els aspectes següents:

a) La correcció de l'expressió oral, escrita i mediació, ja que les errades ortogràfiques i gramaticals en C2 es penalitzen més que en C1.

b) En els enunciats de les destreses de producció de C2, en què es poden demanar matisos lingüístics com ara l'humor i la ironia, cosa que no és tan comuna en C1, segons els descriptors del MECR (Consell d'Europa, 2001).

En canvi, quant a les comprensions, tant en C1 com en C2 s'ha de ser capaç d'entendre qualsevol tipus de text, independentment de la complexitat i de com en siga de tècnic, així que en aquest punt no hi hauria diferència remarcable entre C1 i C2. Molt sovint es tracta més de l'afinitat de l'examinand amb el tema específic de la comprensió que li ha tocat que no pas de diferències de dificultat real entre una comprensió oral o escrita de C1 o de C2 d'una prova oficial estandarditzada segons la normativa vigent. Per tot això, els materials del projecte *De mica en mica* publicats en internet estan pensats en global per treballar els

Totes les parts de l'examen tenen les mateixes característiques i són similars en els tres tipus de proves de certificació oficials valencianes, només amb petites diferències pel que fa al temps d'execució de la prova i al format de les tasques

nivells C, sense distinció estricta entre C1 i C2, tenint en compte que el públic d'aquests materials multimodals (videotutorials, fitxes de models d'examen, qüestionaris en Instagram) és difícil de delimitar per a uns recursos que es troben en accés obert en línia.

PLATAFORMES

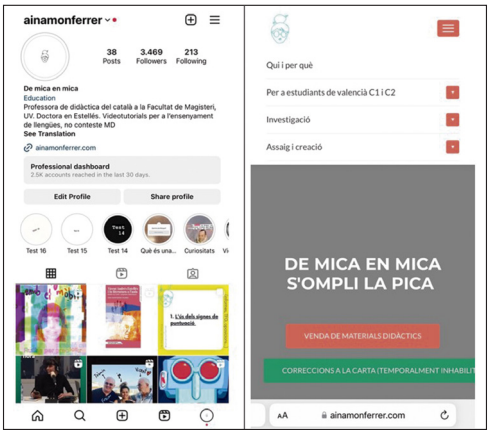
El projecte *De mica en mica* té l'origen en un Moodle tradicional, el de les classes d'EOI en línia per a l'alumnat de valencià C1 del programa PIALP. Els materials s'hi organitzaven setmanalment i un tema durava tres setmanes. En cada tema s'hi treballaven comprensions, expressions i mediacions, a banda de punts concrets de normativa.

De mica en mica es desenvolupa mitjançant tres plataformes interconnectades d'accés obert: el canal de YouTube, el web Ainamonferrer.com i el compte d'Instagram[1]. En el canal de YouTube hi ha més de 200 vídeos penjats, dels tipus que es mostren en el quadre següent:

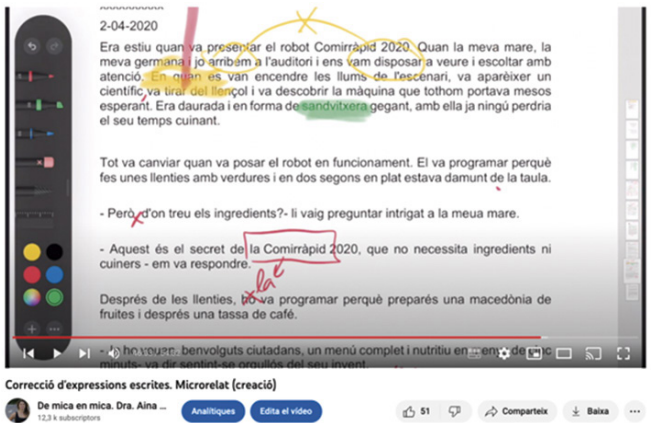
A més, durant el confinament, s'impartiren classes de YouTube directe orientant l'alumnat a partir de propostes de treball setmanal.[5] Tots aquests materials es poden fer servir com a base per a classes invertides (*flipped classrooms*), així com per a reforçar individualment punts de normativa en aules d'adults.

La segona plataforma de *De mica en mica* és el lloc web Ainamonferrer.com. La part central del web és la secció «Per a estudiants de valencià C1 i C2»[6]. En aquest apartat s'hi ofereixen en obert un centenar de fitxes amb tasques gratuïtes de tots els tipus, destreses i temàtiques que apareixen en la prova de certificació d'EOI. Les comprensions orals i escrites van acompanyades de solucionaris. A més, les comprensions orals inclouen àudios i transcripcions, i moltes de les fitxes d'expressions contenen, a més, enllaços a vídeos en què es corregeixen les mateixes tasques a uns altres estudiants per ferlos servir com a referència en l'autopreparació. Les fitxes d'oral tenen el mateix format i la mateixa estructura que s'utilitza en la prova oficial d'EOI, de manera que l'estudiant o el futur examinand es familiaritza amb l'entorn gràfic de la prova.

Potser els materials més valuosos del web són les tasques que ofereix per a practicar la mediació, els

Imatge 1. A l'esquerra, el compte d'Instagram i, la dreta, el lloc web del projecte

Imatge 2. Correcció d'expressions escrites. Comentades en veu en off i anotades amb colors a partir d'enunciats de tasques[2]

Imatge 3. Correcció d'expressions orals de dos tipus: a) s'escolta la veu en off del candidat mentre s'anota l'avaluació, i b) situacions d'expressió oral simulant un tribunal

Imatge 4. Vídeos en què es resol una prova completa de C1 i una de C2. L'alumnat necessita una bastida per resoldre una prova. Per mimesi, imitant el procés de resolució d'un expert, és possible guiar-s'hi[3]

diàlegs a tres i la comprensió oral del tipus d'omplir buits d'enunciats, ja que són formats difícils de trobar en manuals publicats.[7]

A partir de 2020, la mediació es converteix en una destresa més, avaluable en les proves de certificació de les EOI valencianes. Malgrat això, no existeixen materials editats per treballar-la, ni tampoc n'ofereix la Conselleria d'Educació. Ara com ara, hem posat a disposició pública 2 vídeos explicatius sobre què és la mediació segons la normativa vigent, 17 fitxes de mediació oral, 16 de mediació escrita i alguns vídeos en què s'analitzen mediacions reals elaborades per estudiants de C1 i de C2.

Quan en les proves d'interacció oral els alumnes són imparells, l'última parella es converteix en un grup de tres. És el que anomenem un tràileg o diàleg a tres. Doncs bé, no sol haver-hi tràilegs en els manuals per a practicar. En el web Ainamonferrer.com se n'ofereixen una desena sobre temes diversos i ancorats en els nivells C. D'altra banda, s'ha incorporat a les proves d'EOI una nova tasca de comprensió oral, tal com expliquem en el vídeo de novetats de les PUC 2020.[8] Es tracta de la prova d'omplir buits amb enunciats a partir de la informació que s'escolta, de la qual se n'ofereixen en el web.[9]

La mediació es converteix en una destresa més, avaluable en les proves de certificació de les EOI valencianes

El coneixement de la normativa que apareix en aquest manual gratuït i publicat per la Universitat Jaume I també es pot autoavaluar amb els tres qüestionaris que s'han disposat en Ainamonferrer.com i que contenen 30 preguntes de normativa cadascun, dividits en pronúncia i ortografia, sintaxi i vocabulari.[10] A més, en històries (*stories*) del compte d'Instagram de *De mica en mica*, s'hi pengen periòdicament qüestionaris autocorrectius de normativa, que després queden fixats en destacats (*highlights*) del compte.[11]

REFLEXIONS FINALS

La realimentació rebuda és, segurament, l'aspecte més valuós d'aquest projecte de virtualització de la docència anomenat *De mica en mica*. Han escrit persones disperses pel món agraint els

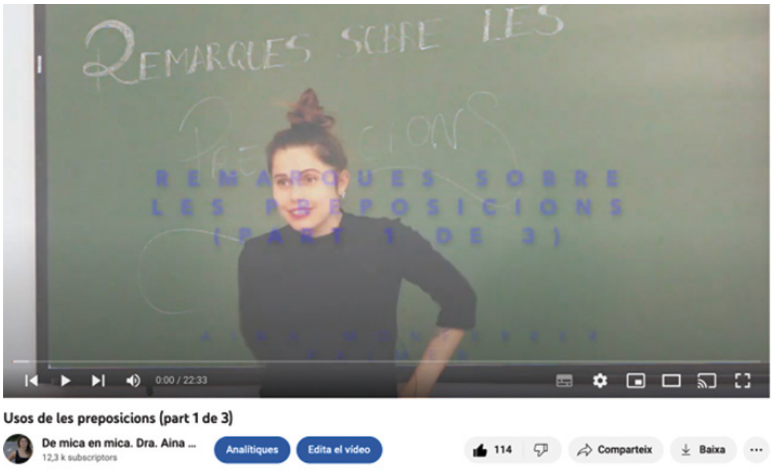
Imatge 5. Píndoles de normativa. Malgrat el que s'esperaria, hem observat que els vídeos més extensos, fins i tot les classes magistrals, tenen també moltes visualitzacions[4]

Imatge 6. Decàlegs de consells aplicats a les proves. Els vídeos d'aquest tipus han superat les 40.000 visualitzacions

materials oferts en obert, tot i que algunes no acaben d'entendre que els continguts siguin dissenyats i pensats per a estudiants de C1 i de C2, perquè se'ls troben buscant continguts bàsics. També hi ha hagut trols, però és clar que, si no hi ha trols, no existeixes a la xarxa.

El contacte amb els usuaris dels continguts té principalment tres vies de participació públiques: comentaris als vídeos del canal de YouTube, comentaris a les entrades de la pàgina web i intervencions en posts d'Instagram. Considerem de gran importància el gest de reconduir les consultes privades a vies públiques. Si no es fa així, ens podem passar el dia contestant missatges directes i repetint les mateixes informacions, tasca esgotadora i poc rendible.

Imatge 7. Classes magistrals. Classes extenses que desenvolupen punts de normativa del català (POV de l'alumne tradicional)

En definitiva, considerem que els materials de *De mica en mica* poden ser útils en els sentits següents:

a) Autoaprenentatge, és a dir, persones que es preparen per als exàmens de C1 i de C2 pel seu compte i que s'han de crear els propis itineraris d'aprenentatge.
b) Complement de classes presencials, per proposar a l'alumnat itineraris d'atenció a la diversitat, en el sentit de Cassany (2021, p. 40-41) d'entorn personal d'aprenentatge (EPA).

c) En cas d'emergència, quan siga impossible la presencialitat en les classes, com fou el cas de la covid-19.

A més a més, l'objectiu ideal dels materials elaborats, la quadratura del cercle que s'intenta aconseguir, és tocar un mateix aspecte temàtic mitjançant tasques que impliquen destreses diferents. Partim de la premissa que, si els materials no són actuals, atractius ni motivadors per al docent ni per a l'elaborador, de ben segur que tampoc no ho seran per a l'aprenent.

S'està generalitzant una nova manera d'arribar a l'alumnat, amb dinàmiques facilitadores recents, com ara la senzillesa per enregistrar i editar so i àudio amb qualitat i des de casa. Els docents hem d'adaptar-nos al nou context, actualitzar-nos, perdre la por dels nous canals, de l'edició audiovisual, posar-hi temps i imaginació i traure el suc didàctic a aquest nou escenari.

A poc a poc es va trencant el tòpic que els creadors de contingut són persones banals i inexpertes. Tot i que, fins fa poc, els docents ens havíem pogut mantenir al marge d'aquests nous gèneres de text multimodals en línia, ara els haurem d'utilitzar, perquè la realitat hi obliga. Sense esperar-ho, el confinament funcionà com a catalitzador

S'està generalitzant una nova manera d'arribar a l'alumnat, amb dinàmiques facilitadores recents, com ara la senzillesa per enregistrar i editar so i àudio amb qualitat i des de casa

del projecte *De mica en mica*, que a hores d'ara, 2023, compta amb vora 15.000 subscriptors. ◂

Notes

1. Hi ha un altre canal en què es pengen vídeos més creatius o científics i no específicament dedicats a la preparació de cursos de C1 i de C2 de valencià, *Miscel·lània de coses ràndom*. Vegeu *https://www.youtube.com/channel/UCOdaPZgW0E-6LOtSKOi5-sA*.
2. En trobareu un exemple a *https://youtu.be/anAZHq2hbq0*.
3. En trobareu un exemple a *https://youtu.be/uEfPGrwiYko*, *https://youtu.be/h1F9cq1fuqU*, *https://youtu.be/NWYawYQa7I0*, *https://youtu.be/dfraLTLnZa0*.
4. Llista de píndoles: *https://www.youtube.com/playlist?list=PLCypA-sAPbptjBFwGS9b5Vmvd4DG4Dwd-ql*.
5. Propostes de treball setmanal: *http://ainamonferrer.com/?p=2303*; classes de YouTube Directe durant el confinament: *https://www.youtube.com/playlist?list=PLCypAsA-Pbptg-HxLZ94CqUF_qw8ABFjUU*.
6. Apartat central del web, dedicat a materials didàctics de C1 i de C2: *http://ainamonferrer.com/?-cat=157*.
7. Mediació (http://ainamonferrer.com/?cat=181), triàlegs (*http://ainamonferrer.com/?cat=194*) i comprensions orals d'omplir buits d'enunciats (*http://ainamonferrer.com/?cat=196*).
8. *https://youtu.be/80i1Xt6Ywv0*.
9. *http://ainamonferrer.com/?cat=196*
10. Es pot consultar ací: *http://ainamonferrer.com/?p=918*.
11. *https://www.instagram.com/ainamonferrer/*

Referències bibliogràfiques

Cassany, D. (2021). *L'art de fer classe*. Anagrama.

Consell d'Europa (2001). *Marc Europeu Comú de Referència per a les Llengües: aprendre, ensenyar, avaluar* (MECR).

Aquest article va ser sol·licitat per Articles. Didàctica de la Llengua i la Literatura al gener de 2024 i acceptat per a la seva publicació a l'abril de 2024.